

УДК 632.4 : 632.91

САПУЖАК Ростислав, аспірант 1 курсу, спеціальності 202 «Захист і карантин рослин»

Уманський національний університет садівництва

м. Умань

ВАЖЛИВІСТЬ КОНТРОЛЮ САЖКОВИХ ХВОРОБ ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ

Серед сільськогосподарських культур в Тернопільській області найбільші площі займає пшениця. За даними Головного управління статистики, у 2023 році зібрані площі даної культури становили 200830 га, що виводить її на перше місце. Валовий збір зерна при цьому становив 1194968,3 т, а урожайність 5,95 т/га [1].

Зерновиробництво Тернопільщини є складовою частиною зерновиробництва нашої країни та основою її експортного потенціалу, джерелом надходження валютних коштів. Так, у 2023/2024 маркетинговому році Україна експортувала 18,43 млн тонн зерна на загальну суму 3,07 млн. дол [2]. Отримання такого результату є неможливим без забезпечення відповідної якості вирощеної продукції, зокрема і за фітопатологічними показниками.

Серед фітопатогенів, які можуть спричинити погіршення якості вирощеної продукції є сажкові хвороби. Найпоширенішими з них є тверда та летюча – *Tilletia caries* Tul. та *Ustilago tritici* (Pers. Jens.) [3].

Важливість контролю поширення зазначених фітопатогенів зумовлена тим, що Національним стандартом України ДСТУ 3768:2019 «Пшениця. Технічні умови» регламентовано вміст сажкового зерна.

Сажкове зерно, це зерно, в якого забруднена борідка, борозенка або частини поверхні спорами сажки, які визначаються спочатку візуально, а потім мікологічною експертизою. Якщо за результатами досліджень встановлено, що сумарна кількість спор на одну зернину перевищує 100 шт, то така партія вважається нестандартною [4].

Біологічні особливості сажкових хвороб пшениці такі, що їх, на відміну від інших фітопатогенів, неможливо контролювати під час вегетації культури. Єдиним способом запобігання поширенню є протруювання насіння [3].

На сьогоднішній день серед великої кількості діючих речовин, які використовуються для протурення насіння найбільш ефективними вважаються тебуконазол, протіконазол та трітіконазол. Така невелика їх частина із усієї наявної кількості на ринку засобів захисту рослин, зумовлена тим, що всі триазоли мають характерну ретарданту дію і для обробки насіння використовують лише ті, рістрегулююча дія яких є мінімальною, а фунгіцидний вплив на фітопатогени є максимальною.

Характерною особливістю сучасних протруйників є те, що для розширення спектру контрольованих хвороб, їх використовують в суміші із іншими діючими речовинами інших хімічних класів.

На сьогоднішній день в Державний реєстр пестицидів і агрохімікатів дозволених до використання в Україні [5] включено велику кількість одно-дво- та багатокомпонентних оригінальних та генеричних протруйників, які дають змогу сільськогосподарським товаровиробникам ефективно контролювати збудників *Tilletia caries* Tul. та *Ustilago tritici* (Pers. Jens.), забезпечуючи при цьому високу урожайність та якісні показники вирощеної продукції відповідно до ДСТУ 3768:2019 «Пшениця. Технічні умови».

Список використаних джерел:

1. Виробництво сільськогосподарських культур за категоріями господарств у 2023 році. Головне управління статистики України в Тернопільській області. URL: <https://www.te.ukrstat.gov.ua/statinfoSG.html>. (Дата звернення 15.11.2024).
2. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (Дата звернення 15.11.2024).
3. Фітопатологія: Підручник / І.Л. Марков, О.В. Башта, Д.Т. Гентош, В.А. Глим'язний, О.П. Дерменко, Є.П. Черненко; за ред. І.Л. Маркова. К.: 2017. 548 с.

4. ДСТУ 3768:2019. Пшениця. Технічні умови. Чинний від 2019-06-10. Вид. офіц. Київ : УкрНДНЦ, 2019. 19 с.

5. Державний реєстр пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні. URL: <https://mepr.gov.ua/upravlinnya-vidhodamy/derzhavnyj-reyestr-pestytsydiv-i-agrohimikativ-dozvolenyh-dovykorystannya-v-ukrayini/>. (Дата звернення 15.11.2024).

УДК : 633.11(323):631.5

СМИК Роман, студент 2 курсу спеціальності 201 «Агрономія»

Науковий керівник: **ХОМОВИЙ Михайло Миколайович**, кандидат с.- г. наук,

доцент кафедри землеробства, ґрунтознавства та захисту рослин

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»

м. Кам'янець-Подільський

ВПЛИВ НОВІТНІХ РЕГУЛЯТОРІВ РОСТУ РОСЛИН НА УРОЖАЙНІСТЬ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО

Ячмінь (*Hordeum vulgare* L.) по праву вважається однією з найдавніших культур у світі, яка займає четверте місце в сівозахисних районах після пшениці, кукурудзи та рису. В даний час у понад 100 країнах світу вирощують 46,9 мільйонів гектарів. Однією з головних проблем, з якими стикається людство, є здатність годувати постійно зростаюче населення, особливо в умовах посилення кліматичних стресів. Різні моделі прогнозування клімату свідчать про серйозні наслідки для значної частини Африки, Аравійського півострова та центральної частини Південної Америки, де ячмінь все ще відіграє вирішальну роль продовольства для населення [1]. Одним із способів забезпечення збалансованого харчування населення та запобігання харчових криз, які можуть виникнути найближчим часом, є збільшення виробництва продуктів харчування для людей та корму для тварин. Ячмінь, який спочатку використовувався як культура харчування, врешті – решт став цінною кормовою культурою, яку